

Agapanthus africanus

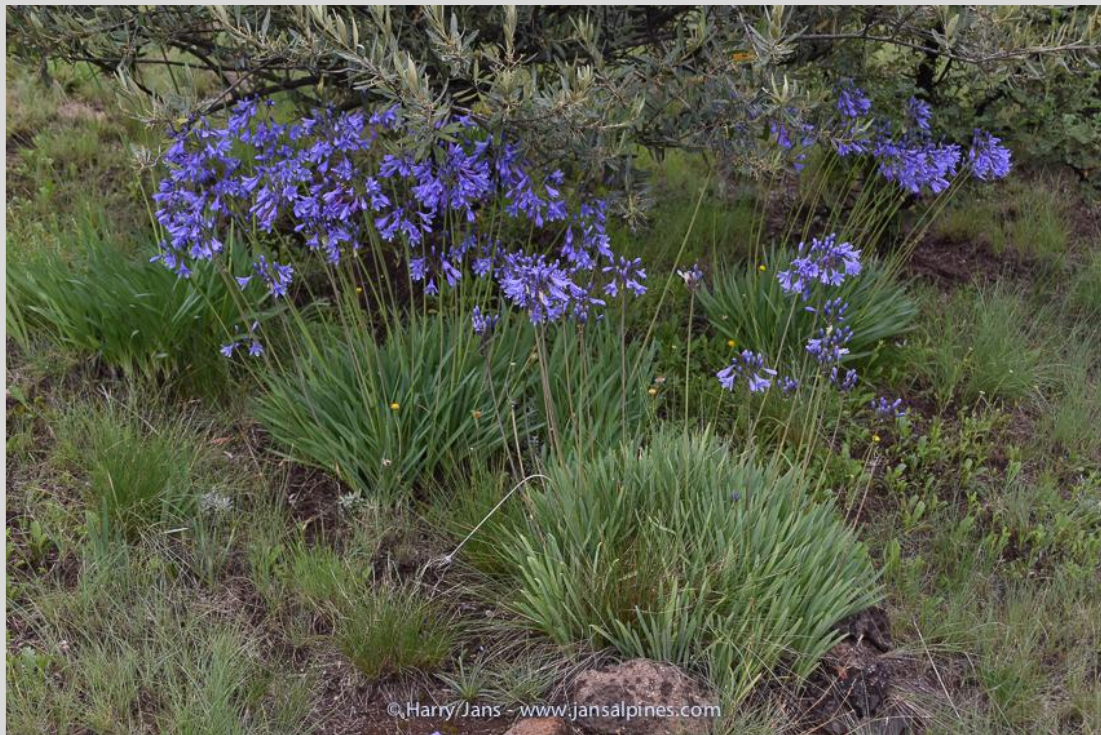

Foto: Harry Jans

Nomenclatuur/Etymologie

De wetenschappelijke naam *Agapanthus* is afgeleid van het Oudgriekse *agapē* (ἀγάπη), wat 'liefde' betekent, en *anthos* (ἄνθος), wat 'bloem' betekent. De naam kan dus vertaald worden als 'Bloem der Liefde' of 'Liefdesbloem'. Een andere mogelijke etymologie is afkomstig van *agapao*, wat 'tevreden zijn' betekent. De soortnaam *africanus* is Latijn voor 'uit Afrika' en verwijst naar de herkomst van de plant. Hoewel de plant in het Engels soms *lily of the Nile* wordt genoemd, wat 'lelie van de Nijl' betekent, is dit botanisch gezien onjuist, aangezien de plant niet bij de lelies hoort en ook niet bij de Nijl vandaan komt.

Taxonomie

- Rijk: Plantae (Planten)
- Orde: Asparagales
- Familie: Amaryllidaceae (Narcisfamilie)
- Onderfamilie: Agapanthoideae
- Geslacht: *Agapanthus*
- Soort: *Agapanthus africanus*

Synoniemen

De soort *Agapanthus africanus* (L.) Hoffmanns. kent diverse wetenschappelijke synoniemen, waarvan sommige teruggaan op eerdere classificaties of naamsverwarringen. Een veelgebruikt historisch synoniem is *Agapanthus umbellatus* L'Hér., een naam die in 1789 werd gegeven maar later werd gecorrigeerd. Andere homotypische synoniemen zijn *Abumon africanum* (L.) Britton, *Crinum africanum* L., *Crinum floridum* Salisb., *Mauhlia africana* (L.) Dahl en *Tulbaghia africana* (L.) Kuntze. De meest gangbare Nederlandse namen zijn Afrikaanse lelie, Kaapse lelie en Tuberroos.

Variëteiten en Cultivars

Er zijn meer dan 600 verschillende cultivars van het geslacht *Agapanthus* in omloop, ontstaan uit hybridisatie tussen de verschillende soorten. De soort *A. africanus* is van nature groenblijvend, wat een onderscheidend kenmerk is van de cultivars die hieruit zijn ontwikkeld. De kweek richt zich op verschillen in bloemvorm, bladkleur (van licht- tot donkergroen en bontbladig), hoogte en bloemkleur (blauw, wit en tinten daartussen). Enkele cultivars die vaak worden genoemd in relatie tot de *africanus* groep (de bladhoudende types) zijn:

- *Agapanthus africanus* 'Albus': Een cultivar met zuiver witte bloemen, wat een wilde kleur is binnen de overwegend blauwbloeiende groep.
- *Agapanthus* 'Navy Blue': Een cultivar met donkere, marineblauwe bloemen op stevige stelen, die een sterke visuele impact geeft.
- *Agapanthus* 'Headbourne Hybrids': Hoewel dit een verzamelnaam is voor een groep hybriden, omvat deze groep half-groenblijvende tot bladverliezende planten en heeft men zich gericht op verbeterde winterhardheid.
- *Agapanthus africanus africanus*: De donkerder bloeiende ondersoort die in zijn natuurlijke habitat voorkomt.
- *Agapanthus africanus walshii*: Een ondersoort met vaak lichtere bloemen.

Familie

Agapanthus africanus behoort tot de familie Amaryllidaceae (Narcisfamilie), en meer specifiek tot de onderfamilie Agapanthoideae, waarvan het het enige geslacht is. Historisch gezien is de plant ook geplaatst in de Liliaceae (Liefamilie) en de Alliaceae.

Hoogte

De volwassen hoogte van de plant varieert, maar ligt meestal tussen de 50 en 120 cm, inclusief de bloemstelen. In zijn natuurlijke habitat wordt de plant beschreven als een geofyt die 25 tot 70 cm hoog wordt. In cultuur bereikt hij doorgaans een hoogte van 70 tot 100 cm.

Bloemkleur

De soort staat bekend om zijn helderblauwe, diepblauwe of blauwvioletten bloemen, die trompet- of breed trechtervormig zijn. De bloemen hebben vaak een donkerblauwe streep langs het midden van elk bloemblad. Er zijn echter ook cultivars met witte bloemen. De bloemen zijn gegroepeerd in grote, bolvormige schermen op lange, stevige bloemstelen.

Bladkleur

Het blad van de *Agapanthus africanus* is riemvormig, smal, lang, vrij dik en leerachtig, en groeit in rozetten aan de basis van de plant. De kleur is over het algemeen glanzend donkergroen. De soort is bladhoudend (*evergreen*), wat betekent dat het blad in milde klimaten de hele winter groen blijft.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van de Afrikaanse lelie is in de zomer en vroege herfst, van juli tot en met september. In zijn natuurlijke habitat in Zuid-Afrika bloeit de plant van november tot april. De bloei is vaak extra rijk wanneer de plant in een relatief krappe pot wordt gehouden.

Standplaats

Agapanthus africanus is een echte zoonanbidder en gedijt het beste in de volle zon. De plant verdraagt lichte schaduw, maar bloeit dan minder uitbundig. De standplaats moet beschut zijn in koudere klimaten. Hij vereist een goed doorlatende, matig vochtige bodem. De pH van de grond kan neutraal, zuur of kalkhoudend zijn. De plant is zeewindtolerant en kan goed tegen droogte dankzij de vlezige wortels die water opslaan.

Herkomst

De plant is endemisch in Zuid-Afrika, waar hij voorkomt op rotsachtige zandsteenhellingen, met name in de winterregenvaleynbos, van het Kaapse Schiereiland tot Swellendam. De plant is in de 17e eeuw naar Europa gebracht. Hij komt ook verwilderd voor op plaatsen als de Canarische eilanden en Madeira.

Soort gewas

Het is een vaste plant (*perennial*) en een wortelstokgeofyt (*rhizomatous geophyte*). De *Agapanthus africanus* is een bladhoudende variant, die in koudere gebieden vaak als kuipplant wordt gehouden vanwege de matige winterhardheid.

Vermeerderingswijze

Vermeerdering kan op twee manieren: door zaad of door delen van de wortelstokken. Vermeerdering via zaad is mogelijk, maar dit duurt lang voordat de planten volwassen worden en bloeien, en de resulterende planten zijn vaak variabel. Vermeerdering door deling van de wortelstokken (kluiten) is de meest gebruikelijke methode, waarbij men gezonde, stevige wortelstokken gebruikt.

Klimaatzone (USDA-zones)

Agapanthus africanus is niet volledig winterhard in koudere klimaten. Het wordt beschouwd als matig winterhard. Voor de USDA-zones wordt de plant vaak geclassificeerd als geschikt voor zone 11 (boven +4,4°C), wat aangeeft dat vorstbescherming essentieel is in veel gematigde klimaten. Overwintering in potten dient op een vorstvrije, lichte en koele plaats (2-8°C) te gebeuren. In de volle grond kan de plant in beschutte, goed afgewaterde grond met bodemafdekking overwinteren, mits de vorst niet te streng is.

Insecten

De bloemen van de *Agapanthus africanus* zijn nectarrijk en trekken bijen, vlinders en andere bestuivers aan, waardoor de plant ecologisch waardevol is voor het bevorderen van de biodiversiteit. In zijn natuurlijke omgeving wordt de plant bestoven door onder meer wind, bijen en honingzuigers (*sunbirds*).

Bronvermelding:

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:527258-1>

<https://www.agapanthus.nl/en/agapanthus/history>

<https://www.pacificbulbsociety.org/pbswiki/index.php/AgapanthusSpecies>

https://en.wikipedia.org/wiki/Agapanthus_africanus

<https://www.willaert.be/nl/plant/agapanthus-africanus/AGAFRICA>

<https://www.planta.nl/agapanthus-africanus>

<https://www.heijnen-planten.nl/agapanthus>

<https://www.fleurop.nl/magazine/bloemenregister/agapanthus/>

<https://www.agapanthus.nl/nl/agapanthus/verzorging>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/Etymologie	Afgeleid van Grieks <i>agapē</i> ('liefde') en <i>anthos</i> ('bloem'); betekenis: 'Bloem der Liefde'. Soortnaam <i>africanus</i> betekent 'uit Afrika'.
Taxonomie	Rijk: Plantae; Orde: Asparagales; Familie: Amaryllidaceae; Onderfamilie: Agapanthoideae; Geslacht: <i>Agapanthus</i> ; Soort: <i>Agapanthus africanus</i> .
Synoniemen	<i>Agapanthus umbellatus</i> , <i>Crinum africanum</i> , Afrikaanse lelie, Kaapse lelie, Tuberroos.
Variëteiten en Cultivars	<i>Agapanthus africanus</i> 'Albus' (zuiver wit), <i>Agapanthus</i> 'Navy Blue' (marineblauw), <i>Agapanthus</i> 'Headbourne Hybrids' (verbeterde winterhardheid, hybride groep), <i>A. africanus africanus</i> (donkerder bloeiend), <i>A. africanus walshii</i> (lichter bloeiend).
Familie	Amaryllidaceae (Narcisfamilie).
Hoogte	50 tot 120 cm (inclusief bloemstelen); in cultuur meestal 70 tot 100 cm.
Bloemkleur	Helderblauw, diepblauw of blauwviolet, soms wit. Trompetvormige bloemen in bolvormige schermen.
Bladkleur	Glanzend donkergroen, riemvormig, bladhoudend.
Bloeiperiode	Zomer en vroege herfst (juli tot september).
Standplaats	Volle zon. Goed doorlatende, matig vochtige grond. Zeewindtolerant.
Herkomst	Endemisch in Zuid-Afrika, Kaaprovincie, rotsachtige zandsteenellingen.
Soort gewas	Vaste plant (<i>perennial</i>), wortelstokgeofyt, bladhoudende variant.
Vermeerderingswijze	Delen van de wortelstokken of zaaien (traag).
Klimaatzone (USDA-zones)	Matig winterhard, USDA Zone 11 (>+4,4°C). Vereist winterbescherming of vorstvrije overwintering.
Insecten	Bijen- en vlinderlokkend (nectarrijk).